

РОЗДІЛ II. МАРКЕТИНГ НА ЕТАПАХ СТВОРЕННЯ, РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

УДК 615. 218.3: 339.133.001.76

МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО РИНКУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ, ЩО МІСТЯТЬ ТІОКТОВУ КИСЛОТУ ТА ТАУРИН

Коваленко С. М., Баранова І. І., Слободянюк М. М.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Резюме. Збільшення хворих на цукровий діабет та зростання важких діабетичних ускладнень потребує розробки та впровадження інноваційних методів лікування та лікарських засобів. Об'єктивне обґрунтування соціально-медичної доцільності, економічної ефективності та комерційної привабливості нових препаратів потребує комплексних маркетингових досліджень, економічного аналізу та моделювання. На прикладі лікарських засобів з кислотою тіоктовою та таурином розраховано та проаналізовано основні ринкові показники доступності ліків, серед яких середня оптова ціна препаратів, індекс цін, коефіцієнт ліквідності, показник доступності ЛЗ, рівень проникнення на ринок та динаміка споживання.

Ключові слова: цукровий діабет, діабетичні ускладнення, лікарські засоби, кислота тіоктова та таурин, комплексні маркетингові дослідження.

Захворюваність на цукровий діабет (ЦД) стрімко росте, кожні 15 років кількість хворих подвоюється. В Україні біля 1,4 млн. чол. офіційно зареєстровані як хворі цукровим діабетом. Згідно прогнозу Міжнародної діабетичної федерації кількість пацієнтів із цукровим діабетом до 2025 р. у світі збільшиться до 400 млн. чол. Відмічається помолодіння хвороби, різноманітні порушення метаболічних процесів в організмі та зростання інвалідизації хворих на ЦД за рахунок важких діабетичних ускладнень (поліангіопатії, нефропатії, синдрому ді-

абетичної стопи, включаючи перш за все гангрену, ішемічної хвороби серця, полінейропатії тощо).

Важливе місце у підтриманні активного способу життя та працездатності таких людей є наявність не лише протидіабетичних ЛП, а й ефективних, доступних та зручних для використання ліків, які б сприяли профілактиці та лікуванню зтяжних супутніх ускладнень ЦД.

Особливе значення у розробці, постановці на виробництво та виведенні на ринок ліків має попереднє усестороннє обґрунтування медичної, соціальної, економічної та комерційної доцільності окремих лікарських препаратів. Ринкова привабливість таких препаратів, значні обсяги продаж та прибутковість для виробників виступає гарантом збільшення пропозицій та різноманіття препаратів до арсеналу лікувальних засобів.

Потреба великих інвестиційних вкладень у інноваційні проекти в фармацевті збільшує інноваційні ризики та змушує виробників та науковців-розробників ліків проводити попередні та поточні поглиблені аналізи ринкової кон'юнктури сегментів ринку, особливо обсягів потреби у ліках, витрати на дослідження, собівартість виробництва, прибутковість, прогнози продаж, комерційні доходи та термін повернення інвестицій. Перспективними являються розробки комбінованих інноваційних лікарських препаратів.

Дослідження ринку є найбільш поширеним напрямком у маркетингових дослідженнях. Об'єктами маркетингових досліджень є тенденції і процес розвитку ринку, які містять аналіз змін економічних, науково-технічних, демографічних, екологічних, законодавчих та інших факторів. Досліджуються також структура і географія ринку, його ємкість, динаміка продажів, стан конкуренції, ринкова кон'юнктура, можливості і ризики. Основними результатами дослідження ринку є прогнози його розвитку, оцінка кон'юнктурних тенденцій, визначення ключових факторів успіху. Здійснюється сегментація ринку, тобто вибір цільових ринків і ринкових ніш.

При розробці нового ЛЗ аналіз фармацевтичного ринку та цінових характеристик ЛЗ набуває особливого значення. На підставі вищезазначеного метою

наших подальших досліджень став маркетинговий аналіз вітчизняного фармацевтичного ринку ЛЗ, які використовуються для лікування діабетичних виразок, а саме ЛЗ з кислотою тіоктовою та таурином.

У роботі використано сучасні методики маркетингових досліджень та економічного аналізу.

Відповідно до уніфікованої анатомо-терапевтичної та хімічної класифікаційної системи АТС (Anatomical Therapeutic Chemical) ЛЗ, що досліджуються, відносяться до груп А16А Х01 – кислота тіоктова, С01ЕВ – інші серцеві препарати, С01ЕХ – різні комбіновані кардіологічні препарати, S01X – інші офтальмологічні засоби, В05ВА01– амінокислоти.

За даними Державного експертного центру Міністерства охорони здоров'я України в Україні було зареєстровано 24 торгові назви (ТН) ЛЗ з кислотою тіоктовою, а з таурином 20 ЛЗ з урахуванням форм випуску. Аналіз зареєстрованих торгових назв ЛЗ з тіоктовою кислотою відносно фірм-виробників показав, що основну частку асортименту формують препарати європейських фармацевтичних компаній (рис.1).

Рис. 1 Рейтинг фірм-виробників за питомою вагою зареєстрованих ЛЗ з кислотою тіоктовою

Співвідношення ТН ЛЗ з тіоктовою кислотою іноземного та вітчизняного виробництва становить від 58,33 % до 41,67 %. Так, ЛЗ з кислотою тіоктовою вітчизняного виробництва зареєстрували три компанії: ВАТ «Фармак» (вісім торгових назв з урахування форм випуску), ПАТ «Київський вітамінний завод» та ПрАТ «Індар» з виробництва інсулінів по одній ТН.

У 2013 р. в Україні іноземні компанії (4 фірми) зареєстрували 14 ТН ЛЗ з тіоктовою кислотою. Так, компанія «Солюфарм Фармацойтіше Ерцойгніссе ГмбХ» (Німеччина) зареєструвала п'ять ТН ЛЗ з діючою речовиною кислота тіоктова, «Берлін-Хемі Аг (Менаріні Груп)» (Німеччина), «Еспарма ГмбХ» (Німеччина), «МЕДА Меньюфекчеринг ГмбХ» (Німеччина) пропонують по три торгові назви препаратів. Основна країна-імпортер ЛЗ – це Німеччина (58,33 % від усіх зареєстрованих ТН ЛЗ).

У той же час ЛЗ з таурином представлені переважно вітчизняними виробниками, питома вага яких складає 60 % (рис. 2).

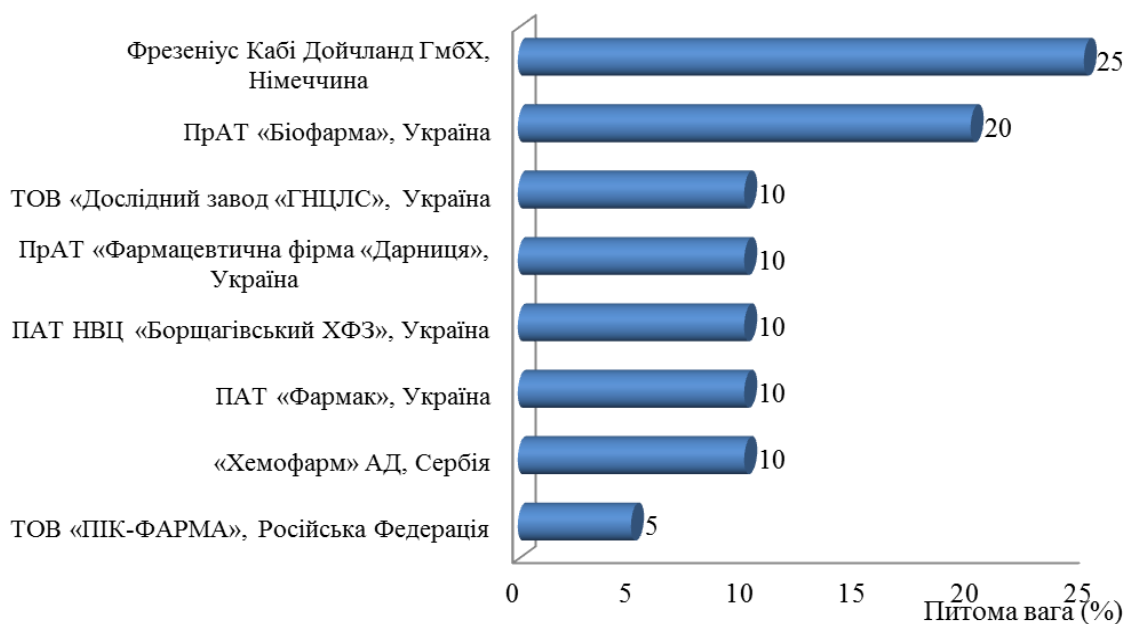

Рис. 2. Рейтинг фірм-виробників за питомою вагою зареєстрованих ЛЗ з таурином

Іноземні компанії (3 фірми) зареєстрували 8 ТН ЛЗ у склад яких входить діюча речовина таурин. Серед країн-імпортерів ЛЗ за кількістю зареєстрованих

ТН перше місце займає Німеччина (20 % від усіх зареєстрованих торгових назв ЛЗ), друге – Сербія (10 %), третє – Російська Федерація (5 %).

Таким чином український ринок ЛЗ, у склад яких входить діюча речовина тіоктова кислота, характеризується залежністю від імпорту ЛЗ, що слід оцінити як вкрай негативну тенденцію. Потрібно зазначити, що вітчизняні виробники практично не виробляють інноваційні препарати та комбіновані ЛЗ, до складу яких входить тіоктова кислота і таурин.

Вирішення проблеми комплаєнсу як готовності хворих на цукровий діабет до виконання рекомендацій лікарів значною мірою залежить від вибору оптимальної ЛФ. Тому наступним етапом наших досліджень був аналіз асортименту ЛЗ за представленою ЛФ (розчин для ін'єкцій, таблетки, капсули та драже, краплі, крем, гелі тощо). У досліджуваному асортименті препаратів з тіоктовою кислотою 37,5 % від загальної кількості складають тверді ЛФ, а саме таблетки, капсули та 62,50 % розчини для ін'єкцій, що обумовлено фармакотерапевтичною особливістю їх використання. ЛЗ, до складу яких входить таурин, представлені у вигляді крапель 50 % від загальної кількості, 35 % становлять розчини для ін'єкцій та всього 10 % – таблетки. Необхідно зазначити, що на вітчизняному ринку відсутні м'які ЛФ у вигляді гелю.

Наступним етапом досліджень був ретроспективний аналіз оптового ринку ЛЗ за 2010-2014 рр. Предметом дослідження були дані прайс-листів «Щотижневика Аптека», «Фарм-бюлетеня» та оптових операторів фармацевтичного ринку «Альба Україна» (Київ), «Оптима-фарм» (Київ), «Бізнес центр фармація» (Київ), «ВВС-ЛТД» (Київ), «БАДМ» (Дніпропетровськ). При аналізі використовувались різні статистичні методи, обробка інформації здійснювалася за допомогою спеціального програмного забезпечення (Microsoft Office Excel 7.0).

Станом на 2010 р. на оптовому фармацевтичному ринку були присутні 8 ТН ЛЗ з тіоктовою кислотою (з урахуванням форм випуску), у 2011 році – 12 найменувань, у 2012 році – 14 ЛЗ, у 2013 р. – 15 ЛЗ. ЛЗ у склад яких входить таурин у 2010 р. були представлені на оптовому ринку 7 найменуваннями ЛЗ, у 2011 році – 9 ЛЗ, у 2012 році – 10 ЛЗ, у 2013 році – 10 ЛЗ. Зазначену динаміку

збільшення ТН ЛЗ, безумовно, слід оцінити як позитивну тенденцію. У той же час необхідно зазначити, що на вітчизняному оптовому фармацевтичному ринку присутні не всі зареєстровані ЛЗ. Так, кількість ЛЗ з тіоктовою кислотою (з урахуванням форм випуску) у 2013 р. складала 15 ЛЗ, що становить 62,5 % від зареєстрованих ЛЗ, з таурином – 10 ЛЗ (50 % від зареєстрованих ЛЗ).

Далі нами були проаналізовані пропозиції від оптових фірм на вітчизняному фармацевтичному ринку ЛЗ з тіоктовою кислотою. Було встановлено, що у 2010 р. у асортименті, що досліджувався, нараховувалось 130 пропозицій, у 2011 році – 190 пропозицій, у 2012 році – 250 пропозицій, у 2013 році – 293 пропозиції оптових фірм.

Таким чином, за період, що досліджувався, кількість пропозицій оптових фірм зростає практично у 2 рази.

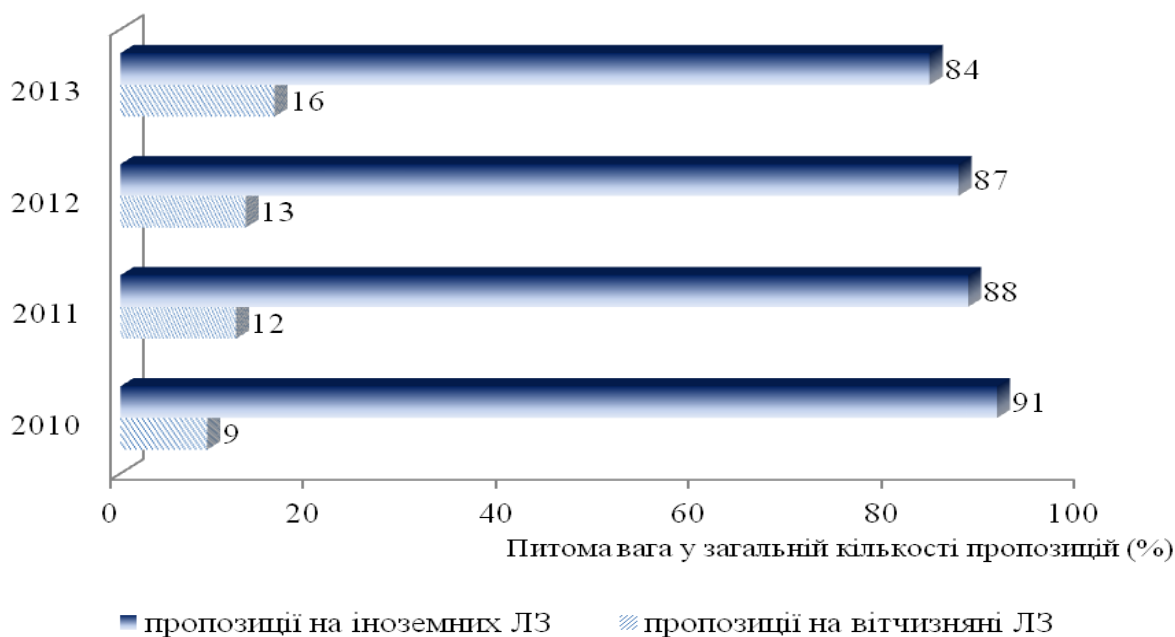

Рис. 3. Аналіз структури пропозицій на ЛЗ з тіоктовою кислотою за 2010–2013 рр.

Аналіз пропозицій ЛЗ з таурином показав, що 2010 р. нараховувалось 67 пропозицій, у 2011 році – 98 пропозицій, у 2012 р. – 118 пропозицій, у 2013 році – 138 пропозиції оптових фірм. На рис. 3 та рис. 4 наведено співвідношення пропозиції за препаратами вітчизняного та іноземного виробництва.

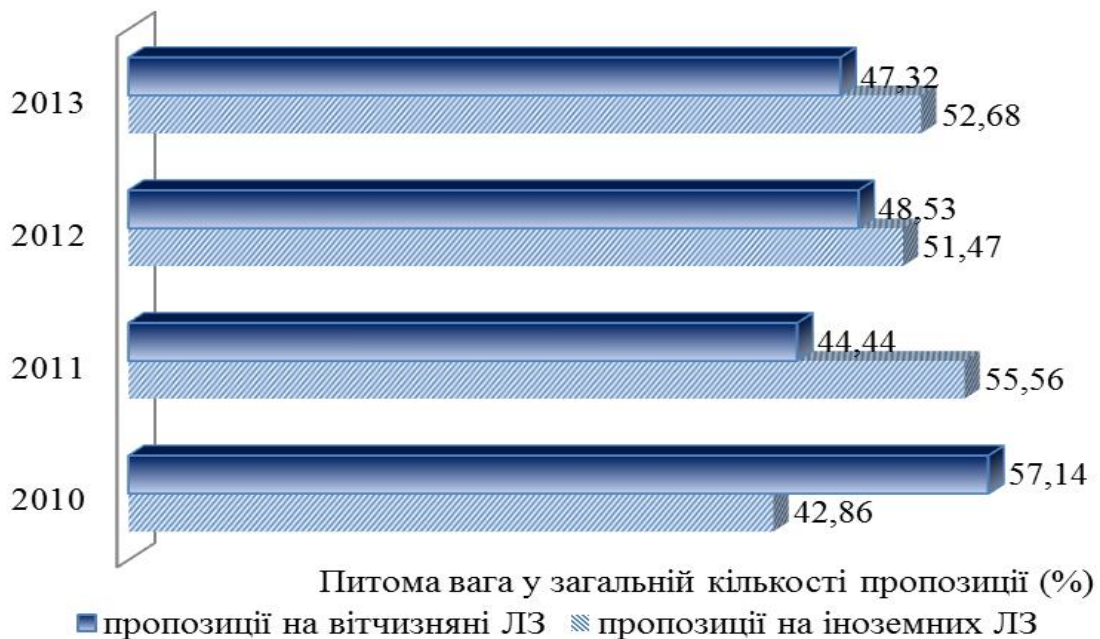

Рис. 4. Аналіз структури пропозицій за 2010 –2013 рр. на ЛЗ з таурином

Слід відзначати, що на фармацевтичному ринку, за даними 2011–2013 рр. у порівнянні з 2010 р., відмічається збільшення кількості пропозицій по вітчизняним препаратам з тіоктовою кислотою, а питома вага у загальній структурі пропозицій зменшилась на 11, 10 та 13 % відповідно. Потрібно зазначити, що за 2011–2013 рр. спостерігається тенденція до зменшення пропозицій по вітчизняним ЛЗ з таурином у порівняльні з 2010 р. Отже, можна зробити висновок, що фармацевтичний ринок ЛЗ з кислотою тіоктовою та ЛЗ, у склад яких входить і таурин потребує росту та розвитку.

Для проведення аналізу цінових характеристик ЛЗ, були розраховані такі показники: середня оптова ціна препаратів; індекс цін; коефіцієнт ліквідності; показник доступності ЛЗ.

Нами проведено мониторинг середніх оптових цін ЛЗ, які були присутні на вітчизняному ринку.

Середню оптову ціну обчислювали за формулою:

$$P_i = \frac{\sum p_i \times f_i}{\sum f_i},$$

де p_i – ціна i -го препарату; f_i – частота, з якою зустрічаються ЛП по цій ціні.

За 2010-2013 рр. нами були розраховані індекси цін окремо на вітчизняні та іноземні препарати. Розрахований показник на вітчизняні ЛЗ з тіоктовою кислотою за 2011–2010 рр. складав – 1,14, відповідно за 2012–2011 рр. – 1,14, за 2013–2012 рр. – 1,13. Так середньорічна ціна на Діаліпон® р-н для інфузій 3% по 20 мл № 5 (ВАТ «Фармак», Україна) – в середньому на 16 %, Діаліпон® р-н для інфузій 3% по 10 мл № 550 (ВАТ «Фармак», Україна) – в середньому на 15 %, а на Альфа-Ліпон табл., в/плів. обол. по 0,3 г № 30 (ПАТ «Київський вітамінний завод», Україна) збільшилася в середньому на 12 %. У свою чергу на іноземні ЛЗ з тіоктовою кислотою вказаний показник за 2011–2010 рр. мав значення – 1,00, відповідно за 2012–2011 рр. – 1,01, за 2013–2012 рр. – 1,02 (рис. 5).

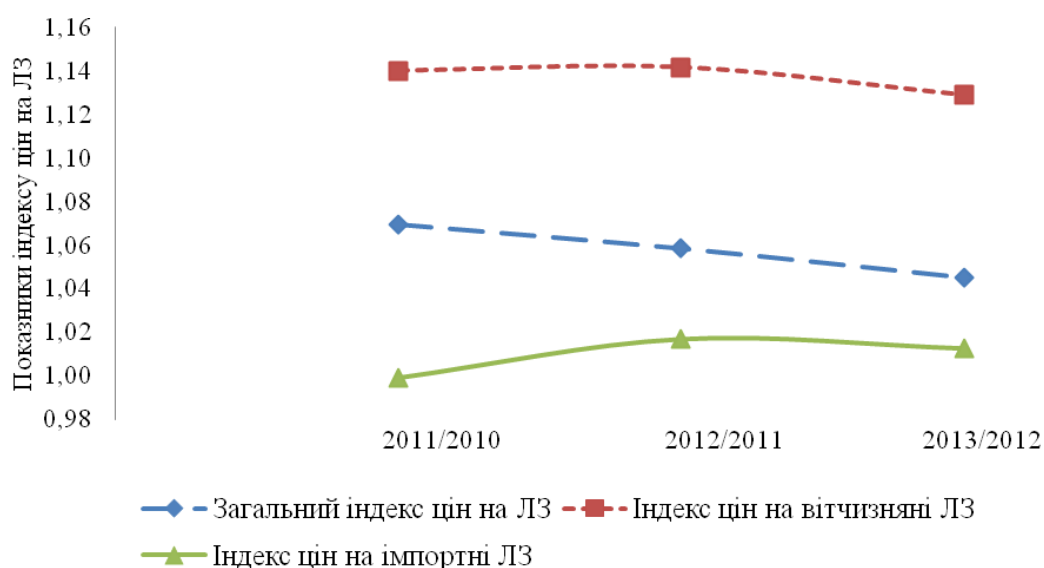

Рис. 5 Аналіз індексу цін за 2010–2013 рр. на ЛЗ з тіоктовою кислотою

Для вітчизняних ЛЗ з таурином індекси цін за 2011/2010 рр. склали – 1,12, за 2012/2011 рр. – 1,10, за 2013–2012 рр. – 1,18, а для іноземних ЛЗ вказаний показник за 2011–2010 рр. мав значення – 1,02, відповідно за 2012/2011 рр. – 1,02, за 2013–2012 рр. – 1,03 (рис. 6). На загальному фоні виділяється помітна різниця росту цін на вітчизняні ЛЗ у порівнянні з імпортованими ЛЗ.

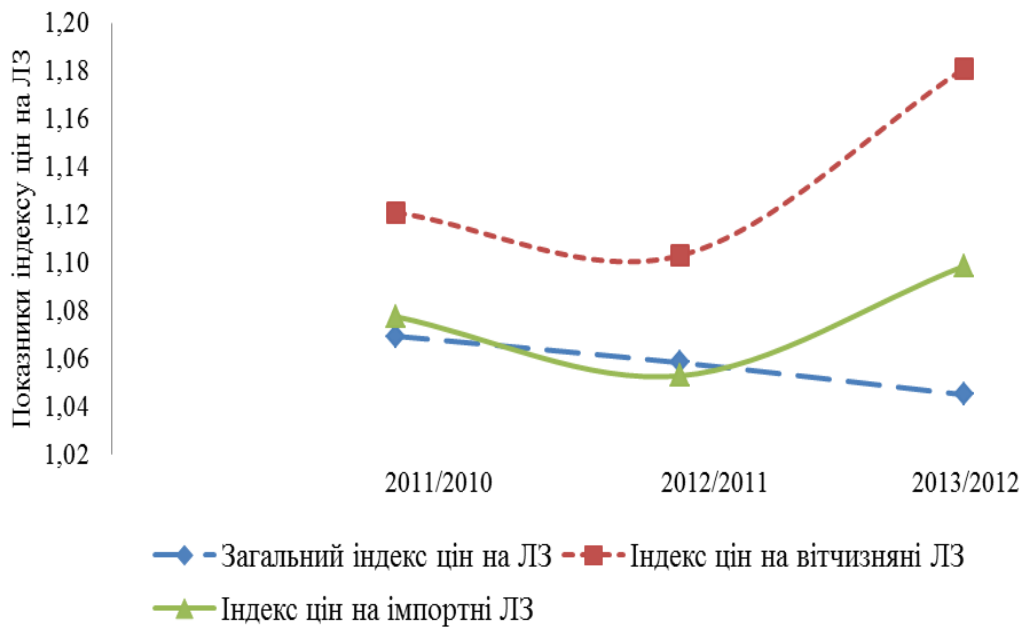

Рис. 6. Аналіз індексу цін на ЛЗ з таурином за 2010–2013 рр.

Встановлено, що за період 2010–2013 рр. для ЛЗ спостерігалось збільшення середніх оптових цін. Загальну тенденцію до збільшення цін можна пояснити домінуванням на вітчизняному оптовому фармацевтичному ринку імпортних ліків, вартість яких залежить від коливання курсу валют та специфіки вітчизняного виробництва ЛЗ, яке базується на застосуванні у виробництві ЛЗ імпортних субстанцій.

Для визначення динаміки оптових цін ЛЗ з тіоктовою кислотою за період 2010–2013 рр. були розраховані темпи приросту цін на ЛЗ. Розраховані показники, за допомогою яких визначається, наскільки змінилась ціна ЛЗ, за відповідний період складають за 2011–2010 – 7 %, відповідно за 2012/2011 – 6 %, за 2013–2012 – 4 %. У середньому ціни на ЛЗ з тіоктовою кислотою за 2010–2013 рр. збільшились на 6 %, ЛЗ з таурином на 8 %. Розраховані показники темпів приросту цін на ЛЗ іноземного та вітчизняного виробництва свідчать про суттєве зростання цін на ЛЗ вітчизняного виробництва.

Наступним етапом наших досліджень був аналіз коефіцієнту ліквідності ціни (C_{liq}). Зазначений показник розраховувався за формулою:

$$C_{liq} = \frac{\ddot{O}_{\max} - \ddot{O}_{\min}}{\ddot{O}_{\min}},$$

де \ddot{O}_{\max} – ціна максимальна; \ddot{O}_{\min} – ціна мінімальна.

Як відомо, C_{liq} відображає ступінь конкуренції на фармацевтичному ринку та деякою мірою характеризує доступність препарату. Результати аналізу показників коефіцієнту ліквідності представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка коефіцієнтів ліквідності ЛЗ за 2010–2013 рр.

Рік		Показник C_{lig}		
		< 0,5	0,5 - 1,0	> 1,0
1	2	3	4	5
2010	Кількість ЛЗ з тіоктовою кислотою (питома вага, %)	8 (100 %)	-	-
	У т. ч. вітчизняних (питома вага, %)	4(50,0 %)	-	-
	Кількість ЛЗ з таурином (питома вага, %)	6 (85,70 %)	1 (14,30 %)	-
	У т. ч. вітчизняних (питома вага, %)	3(42,9 %)	1 (114,30 %)	-
2011	Кількість ЛЗ з тіоктовою кислотою (питома вага, %)	12 (100%)	-	-
	У т. ч. вітчизняних (питома вага, %)	4 (33,3 %)	-	-
	Кількість ЛЗ з таурином (питома вага, %)	8 (88,9)	1 (11,1)	-
	У т. ч. вітчизняних (питома вага, %)	3 (33,3)	1 (11,1)	-
2012	Кількість ЛЗ з тіоктовою кислотою (питома вага, %)	14 (100 %)	-	-
	У т. ч. вітчизняних (питома вага, %)	4 (28,6 %)	-	-
	Кількість ЛЗ з таурином (питома вага, %)	9 (90,0 %)	1 (10,0)	-
	У т. ч. вітчизняних (питома вага, %)	4 (40,0)	1 (10,0)	-
2013	Кількість ЛЗ з тіоктовою кислотою (питома вага, %)	15 (100 %)	-	-
	У т. ч. вітчизняних (питома вага, %)	4 (26,7 %)	-	-
	Кількість ЛЗ з таурином (питома вага, %)	9 (90,0 %)	1 (10,0)	-
	У т. ч. вітчизняних (питома вага, %)	9 (90,0 %)	1 (10,0)	-

Так, значення C_{liq} , що не перевищує значення 0,5, за весь період дослідження спостерігалось у 100 % препаратів з тіоктовою кислотою, серед яких 26,7 % становили вітчизняні ЛЗ. У цілому для більшості ЛЗ C_{liq} цін не відрізнявся значними коливаннями, що характеризувало деякою мірою стан конкуренції на ринку.

Доступність ЛЗ є важливим показником ефективності фармацевтичного забезпечення населення, тому нами був проведений аналіз показників доступності за 2010-2013 рр. Доступність розраховувалась за формулою:

$$D = \frac{I_x \times Z_{\min}}{I_s \times V_k},$$

де I_x – індекс зміни середньої заробітної плати за визначений період;

I_s – зведений індекс цін на лікарські препарати за той же період;

Z_{\min} – мінімальна заробітна плата у країні;

V_k – вартість споживчого кошика за досліджуваний період.

Згідно з даними літературних джерел встановлено, що для досягнення гарантованої державою межі доступності ЛЗ показник доступності повинен бути більшим за одиницю або дорівнювати одиниці ($D \geq 1$).

Розрахунки показників, а саме індексу зміни середньої заробітної плати, мінімальної заробітної плати, вартість споживчого кошика за 2010–2013 рр., здійснювались відповідно до даних Державної служби статистики України.

Показник доступності був розрахований лише для тих препаратів, які були присутні на ринку протягом всього періоду, що досліджується. Результати розрахунків доступності ЛЗ наведені на рис. 7 та 8.

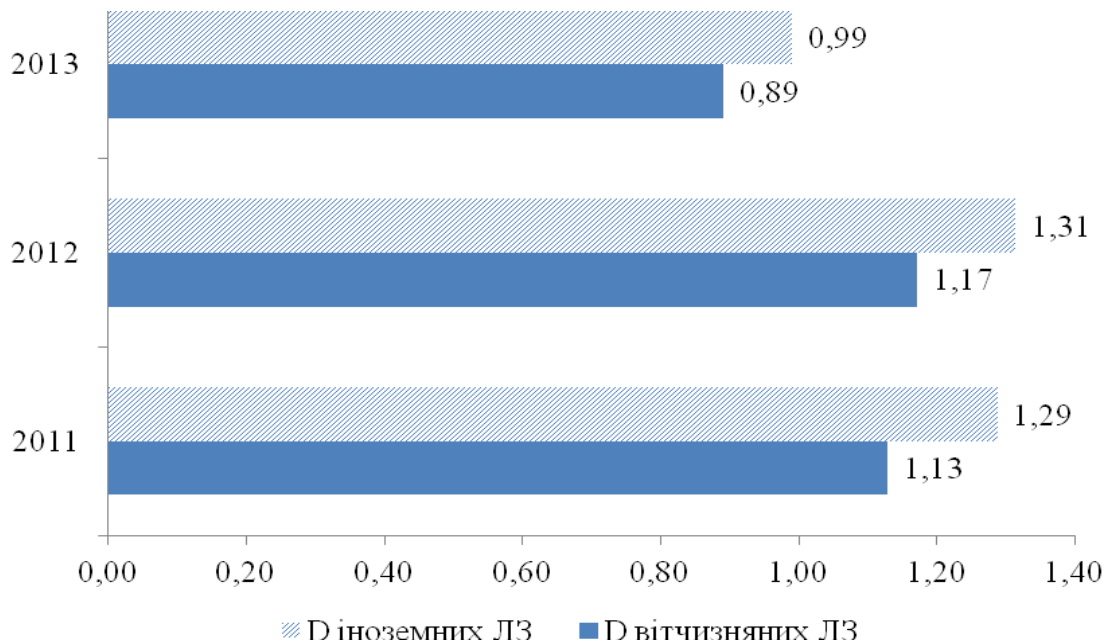

Рис. 7. Показники доступності ЛЗ з тіоктовою кислотою за 2011-2013 рр.

Слід відмітити, що за весь період досліджень рівень доступності досяг оптимальної межі (тобто одиниці) у 2011 та 2012 рр. У середньому показник доступності за вітчизняними ЛЗ з тіоктовою кислотою за 2013 р. склав 0,89, а за імпортними – 0,99.

Показник доступності ЛЗ з таурином у 2013 р. мав значення за вітчизняними ЛЗ 0,87, а за імпортними – 0,99. Необхідно відмітити, що за період 2011-2013 рр. показник доступності ЛЗ вітчизняного виробництва значно менший, ніж на ліки імпортного виробництва.

Нами проведено поглиблений маркетинговий аналіз товарного сегменту ЛП з тіоктовою кислотою та таурином з використанням системи моніторингу ринку ліків «Моріон» за 2010–2013 рр.

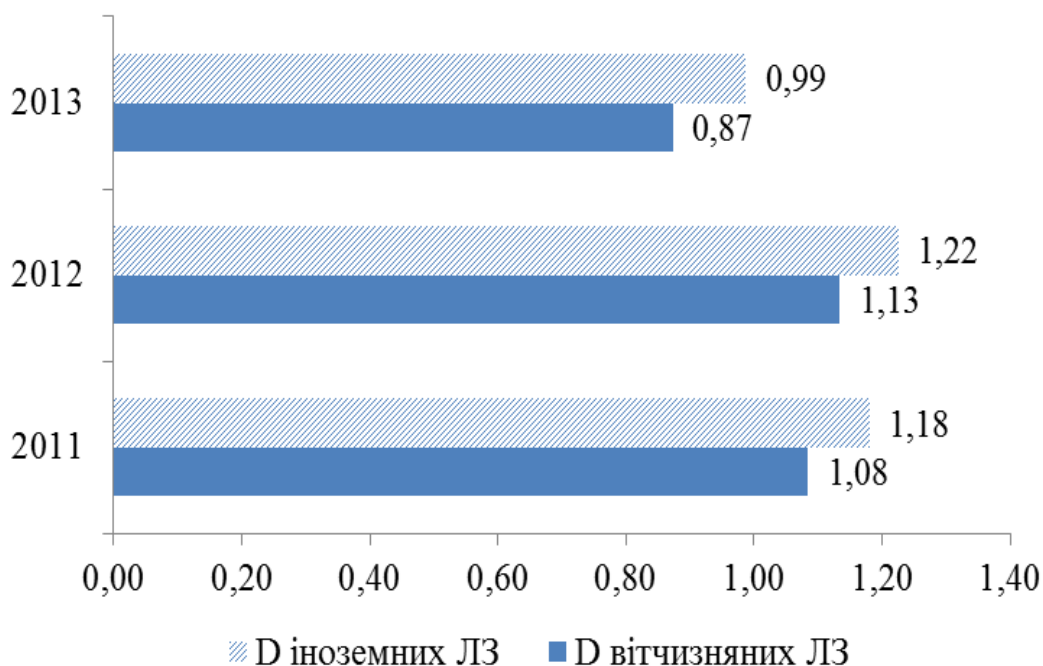

Рис. 8. Показники доступності ЛЗ з таурином за 2011–2013 рр.

Встановлено, що продажі препаратів на основі кислоти тіоктової за останні роки щорічно становили не менше 600 тис. уп. на суму майже 100 млн. грн., у тому числі за 2013 р. 787095 уп. на суму 114463, 19 тис. грн., за 2012 р. відповідно – 644900 уп. та 100680,16 тис. грн.

Результати аналізу сегменту ринку ЛП тіоктової кислоти за 2013 р. за виробниками згідно моніторингу фірми «Моріон» наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Характеристика роздрібного товарного сегменту ЛП тіоктової кислоти

№ п/п	Найменування ЛП, виробник	Кількість, уп.	Сума, тис. грн.	Оптова ціна, грн.	Роздрібна ціна, грн.	ПРТ, %
1.	АЛЬФА-ЛИПОН, Київський вітамінний завод ПАТ (Україна), табл. п/о 300 мг блистер, №30	44011	3701,10	70,49	84,09	39,35
2.	БЕРЛИТИОН® 300 ЕД, Berlin-Chemie/Menarini Group (Німеччина), конц. д/р-н д/інф. 300 ЕД амп. 12 мл, №5	70 807	7 313,46	85,28	103,29	48,87
3.	БЕРЛИТИОН® 300 капсули, Berlin-Chemie/Menarini Group (Німеччина), капс. м'які 300 мг блистер, №30	21679	2887,29	110,94	133,18	39,71

4.	БЕРЛИТИОН® 300 ОРАЛЬ, Berlin-Chemie/Menarini Group (Німеччина), табл. в/о 300 мг, №30	26 575	3 410,03	108,43	128,32	35,58
5.	БЕРЛИТИОН® 600 ЕД, Berlin-Chemie/Menarini Group (Німеччина), конц. д/р-ну д/інф. 600 мг амп. 24 мл, №5	97 753	18 087,47	157,16	185,03	60,47
6.	БЕРЛИТИОН® 600 капсули, Berlin-Chemie/Menarini Group (Німеччина), капс. м'які 600 мг блістер, №30	51 591	9 580,93	155,78	185,71	54,32
7.	ДИАЛИПОН, Фармак ВАТ (Україна), капс. 300 мг блістер, №30	71 048	5 803,97	67,28	81,69	56,93
8.	ДИАЛИПОН, Фармак ВАТ (Україна), р-н д/інф. 3 % амп. 10 мл, в пачці, №5	17 210	1 518,10	72,36	88,21	22,97
9.	ДИАЛИПОН, Фармак ВАТ (Україна), р-н д/інф. 3 % амп. 20 мл, в пачці, №5	88 489	13 231,98	124,23	149,53	46,16
10.	ДИАЛИПОН® ТУРБО, Фармак ВАТ (Україна), р-н д/інф. 1,2 % фл. 50 мл, №1	106 177	4 171,45	31,54	39,29	17,50
11.	ДИАЛИПОН® ТУРБО, Фармак ВАТ (Україна), р-н. д/інф. 1,2 % фл. 50 мл, №10	28	10,00	286,54	361,25	0,38
12.	ЛИПОЕВАЯ КИСЛОТА, Біостимулятор ТОВ (Україна), р-н д/ін. 0,5 % амп. 2 мл, №10	26	1,74	31,48	65,95	0,13
13.	ТИОГАММА® ТУРБО, Woerwag Pharma (Німеччина), р-н інф. 1,2 % фл. 50 мл, №10	39 912	18 633,28	394,57	466,86	42,24
14.	ТИОГАММА®, Woerwag Pharma (Німеччина), р-н інф. 3 % амп. 20 мл, №5	2 889	574,25	164,99	198,74	8,43
15.	ТИОГАММА®, Woerwag Pharma (Німеччина), табл. п/плів. оболонкою 600 мг, №30	6 916	1 279,19	155,35	184,98	18,18
16.	ТИОГАММА®, Woerwag Pharma (Німеччина), табл. п/плів. оболонкою 600 мг, №60	4 728	1 659,56	293,69	350,98	16,76
17.	ТИОКТАЦИД® 600 HR, MEDA Pharmaceuticals Switzerland (Швейцарія), табл. п/о 600 мг фл., №30	18 945	3 277,77	143,66	173,02	23,52
18.	ТИОКТАЦИД® 600Т, MEDA Pharmaceuticals Switzerland (Швейцарія), р-н д/ін. 600 мг амп. 24 мл, №5	28 010	4 541,96	134,90	162,16	21,02
19.	ЭСПА-ЛИПОН® 600, Esparma (Німеччина), табл. в/о 600 мг, №30	33 346	5 445,79	138,35	163,31	35,40

20.	ЭСПА-ЛИПОН® ін'єкц. 300, Esparma (Німеччина), р-н д/ін. 300 мг амп. 12 мл, №10	1 869	353,40	160,55	189,13	7,98
21.	ЭСПА-ЛИПОН® ін'єкц. 600, Esparma (Німеччина), р-н д/ін. 600 мг амп. 24 мл, №5	55 085	8 980,47	135,47	163,03	36,74
	Всього	787 094	171313,94			

Результати табл. 2 свідчать, що у 2013 р. в Україні було реалізовано ЛП тіоктової кислоти 787094 уп. на суму 171313,94 тис. грн., з яких таблетки та капсули становили 278838 уп. (35,43%) на суму 37045,63 тис. грн (21,62%). Найбільші продажі відмічено таких ЛП: ДИАЛИПОН, Фармак ВАТ (Україна), капсули 300 мг №30 з середньою роздрібною ціною 81,69 грн., рівень наявності (ПРТ) в аптеках 56,13%; БЕРЛИТИОН®, Berlin-Chemie/Menarini Group (Німеччина), капсули м'які 600 мг № 30 з середньою роздрібною ціною 185,71 грн., рівень наявності в аптеках 54,32%; АЛЬФА-ЛИПОН, Київський вітамінний завод ПАТ (Україна), таблетки в/о 300 мг № 30 з середньою роздрібною ціною 84,09 грн. при рівні наявності в аптеках 39,35%. В той же час інші ЛЗ тіоктової кислоти у формі таблеток та капсул з невеликим обсягами реалізації мають відповідно і невелику присутність (ПРТ) в аптеках України (від 16,76 до 35,40% аптек), що свідчить про пасивну комунікаційну політику представників виробників серед цільових аудиторій – лікарів, провізорів та хворих.

Таким чином, маркетинговий аналіз вітчизняного фармацевтичного ринку підтверджує необхідність активної інноваційної діяльності та впровадження у медичну практику перспективних ЛЗ, що містять тіоктову кислоту та таурин, для корекції метаболічних порушень при цукровому діабеті.

В подальшому необхідно проводити дослідження щодо собівартості та прибутковості ЛП, структури необхідних інвестицій, потреби у ЛП та можливого обсягу його продажу на перші три роки, провести моделювання інвестиційних фінансових потоків, доходів та прибутку. З метою підвищення комерційної привабливості ЛП розробити маркетингову програму на базі активної ринкової стратегії.

Висновки

1. Узагальнено тенденцію збільшення захворюваності на цукровий діабет та помолодіння важких діабетичних ускладнень, що потребує нових інноваційних підходів до лікування та комбінованих ЛП. Для лікування діабетичних виразок доцільно використовувати ЛЗ з кислотою тіоктовою та таурином.

2. На прикладі ЛП з кислотою тіоктовою та таурином проведено комплексний маркетинговий аналіз сегменту ринку. Проаналізовано пропозиції таких ЛП, їх структуру, визначено доступність як показник ефективності фармацевтичного забезпечення населення, а також динаміку споживання ЛП. Опрацьовано ряд методик.

3. Розробку нових лікарських препаратів доцільно проводити з урахуванням попередніх комплексних маркетингових досліджень ринку та поглибленими економічними розрахунками, моделюванням інвестиційних фінансових потоків, доходів та прибутку.

Література

1. Демкин И. В. Оценка риска инвестиционных проектов фармацевтического предприятия / И. В. Демкин, А.В. Стрельцов, И.Д. Галетов // Управление риском. – 2004. – № 4. – С. 16-27.

2. Мнушко З. Н. Теория и практика маркетинговых исследований в фармации : моногр. З.Н. Мнушко, И.В.Пестун.–Х.:Изд-во НФаУ, 2008.–308 с.

3. Слободянюк М.М. Обґрунтування економічної та комерційної доцільності впровадження протиалергійного препарату левоцетиризину / М.М. Слободянюк, Г. М. Дудар // Актуальні питання економічних наук : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 8-9 черв. 2013 р. – Одеса : «Центр економічних досліджень та розвитку», 2013. – С. 50–53.

4. Слободянюк М.М., Ціхонь Г.М., Дудар Г.М. Економічне та комерційне обґрунтування впровадження антигіпертензивного препарату 3-го покоління // Матеріали VII науково-практичної конференції з міжнародною участю «Управління якістю в фармації» 17.05.2013 р., Харків, НФаУ.– Х., вид-во НФаУ. – 2013. – с.130–131.

5. Слободянюк М. М. Науково-методичні підходи до оптимізації фінансування інноваційного портфелю фармацевтичного підприємства / М. М. Слободянюк, С. В. Жадько, О. С. Самборський // Укр. журн. клін. та лаб. мед. – 2010. – №2. – С. 58–62

UDC 615. 218.3: 339.133.001.76

**MARKETINGOVI DOSLIDZHENNYA RINK LIKARSKIH ZASOBIV
TIKTOVU ACID I TAURINE**

Kovalenko S.M, Baranova I.I., Slobodyanyuk M.M.

Natsionalny farmatsevtichny universitet, m. Kharkiv, Ukraine

Resume. Zbilshennya ailments on tsukrovy diabet that zrostannya vazhkih diabetichnih uskladnen potrebuie rozrobki that vprovadzhennya innovatsiynih metodiv likuvannya that likarskih zasobiv. Ob'ektivne obruntuvannya sotsialno-medichnoї dotsilnosti, ekonomichnoї effektivnosti that komertsiynoї privablivosti novih preparativ potrebuie integrated marketing doslidzhen, ekonomichnogo analizu that modelyuvannya. On prikladi likarskih zasobiv s acid taurine rozrahovano tioktovoyu that she proanalizovano osnovni rinkovi pokazniki dostupnosti likiv, Sereda yakih serednya Wholesalers of Cena preparativ, indeks tsin, koefitsient likvidnosti, pokaznik dostupnosti likarskih zasobiv, riven proniknennya on rinok that dinamika spozhivannya.

УДК 659.1:661.12